REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și următórele Birouri de anunciurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Nux. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA" iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Dumineca* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Dumineca* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Tórgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 132. Brașov, Miercurĭ 14 (27) Iunie. 1900.

Nisuințele federaliste.

Liniștea, ce a urmat după închiderea sesiunii parlamentului austriac este întreruptă acum de mișcarea, ce s'a pornit în sînul poporului ceh pentru a protesta contra mĕsurilor eventuale, ce are de cuget a le lua guvernul central în cestiunea limbilor fără consimțĕmêntul Cehilor, cu ajutorul §-lui 14.

Acéstă mișcare a fost inaugurată de marele meeting de protestare, ce s'a ținut aprópe de Münchengrätz și la care au luat parte vre-o 50,000 de Cehĭ. E semnificativ, că în acest meeting au emulat între sine vorbitorii tuturor partidelor, pledând pentru o resoluțiune în contra proiectelor de lege relative la dreptul de limbă în țĕrile boeme și accentuând, că în cas, când guvernul ar voi sĕ le octroeze, poporul cehic va face cea mai energică resistență.

O astfel de resistență a fost pus'o în vedere conducĕtorul ceh Pacak, când în convorbirea sa cu monarchul i-a adresat rugarea, sĕ nu lase ca legile de limbă proiectate de guvern sĕ fiă impuse cu întrebuințarea §-lui 14 al constituțiunii. Meetingul amintit dovedesce, că în adevĕr Cehii sunt decișĭ a se opune din rĕsputerĭ orĭ cărei încercărĭ din partea guvernului de a paralisa deplina realisare a postulatelor lor.

S'a dis, că Cehilor nu le este numai de a-șĭ vedé garantat dreptul lor de limbă, ci mai mult de a-se folosi de ocasiune pentru a face sĕ învingă aspirațiunile lor de drept public, acele aspirațiunĭ, pe carĭ erau p'aci sĕ le vadă realisate în era ministeriului Hohenwart, déca nu ar fi succes contrarilor acestui guvern sĕ pună capĕt esperimentelor sale federaliste. Și acésta, după cum stau lucrurile, nu este o presupunere nebasată. Se pare, că s'a lățit în poporul ceh convingerea, ce se esprimă în cuvintele: acum orĭ nicĭ-odată. Décă nu vor reuși acum în mijlocul încurcăturilor actuale, a face un pas înainte pentru realisarea programului lor federalist, ei se tem, că în viitor acésta le va fi mult mai greu, décă nu chiar imposibil.

In nisuințele aceste Cehii sunt sprijinițĭ în mod însemnat de aristocrația boemă și în parte ideile federaliste au aderențĭ, deși în mod mai restrîns, și între clericalii germanĭ și în partidul creștin socialist, care domineză adĭ în Viena.

De anĭ de dile se discută în pressa contrară centralismului german cestiunea revisuirei constituțiunei austriace în sensul de a lărgi drepturile autonome ale țĕrilor austriace și a mări prerogativele dietelor provinciale. Acțiunea de după culise este și astădĭ îndreptată spre ținta acésta. O astfel de revisuire însĕ ar însemna în realitate nicĭ mai mult, nicĭ mai puțin decât dĕlăturarea constituțiunei actuale centraliste și înlocuirea ei prin alta mai federalistă. Urmarea ar fi că s'ar sgudui din fundament și instituțiunile actuale dualistice.

Prin stările ce le-au produs obstrucțiunea cehică în Austria este dér periclitat din ce în ce mai mult dualismul. Și orĭ cât de mare ar fi liniștea, cu care pare a urmări guvernul unguresc mersul evenimentelor în Austria, ea nu este de fapt decât o mascare slabă a marei îngrijirĭ, de care este stăpânit.

Situațiunea e chiar mult mai critică, decât îșĭ pot da sémă de ea cei ce stau adĭ în fruntea afacerilor statului. Cu tóte acestea ei nu întreprind nimic pentru a consolida stările dinăuntru în fața pericululuĭ și furtunelor amenințătóre.

Nimenĭ nu se gândesce serios la o împăcare dréptă a popórelor ce compun statul, ci sistemul asupritor șovinist se continuă, prigonirile sunt în flóre, ca și când nimic nu l'ar puté amenința în viitor.

Procesul din Deva.

(Telegr. „Gaz. Trans.")

Deva, 26 Iunie. — Procesul intentat celor trei universitarĭ românĭ din Clușiŭ, pentru cununile depuse și vorbirile ținute la mormêntul lui Avram Iancu și reînoit în a doua instanță, s'a început adĭ la órele 8 diminéța.

A asistat la pertractare un numĕros public, Românĭ și streinĭ, o cunună frumósă de dame din Deva, Orăștia etc. A fost de față și o deputăția a Moților din Vidra de jos și de sus; present era și nepotul lui Iancu, deputățiile universitarilor românĭ din Clușiŭ și din Pesta, apoi preoțime și popor.

Pertractarea de adĭ a fost scurtă. Procurorul, pe lângă o motivare detailată, cere nimicirea întregului proces și intentarea unui nou proces de agitațiune contra lui Ion Scurtu și George Novacovicĭ pentru vorbirile ținute la mormêntul lui Iancu.

Tribunalul decide nimicirea procederei de până acum și transpune actele judelui instructor pentru noul proces. *Cununa rĕmâne confiscată* cu tot protestul ridicat de cătră apĕrătorĭ.

Tinerilor acusațĭ li-s'a făcut o manifestațiune din partea damelor române și a Moților. Ei au fost întêmpinațĭ cu o plóiă de florĭ, cu discursurĭ și „Deștéptă-te Române".

Din Bucovina. „*Deșteptarea*" din Cernăuțĭ scrie: „Inainte de vr'o câte-va dile Rușii (Rutenii) nesațioșĭ și alintații de guvern au făcut o mare adunătură la Cernăuțĭ. Au strîns cu felurite momelĭ și țĕranĭ din sate, carĭ până nu de mult au fost curat românescĭ și carĭ și adĭ mai păstréză amintirea de ceea-ce au fost. Deputații rusescĭ Smal-Stocki și Pihuleak îșĭ rupeau gurile bârfind asupra nóstră a Românilor, și rĕsvrătind pe veneticii desculțĭ, carĭ ascultau cu gurile căscate. Marĭ planurĭ negre și rĕutăciόse s'au pus la cale în acéstă adunătură: tóte cu scopul, ca se stîrpéscă cât mai curênd de pe acest strămoșesc pămênt nația nóstră românéscă și sĕ puie stăpânĭ pe litvele rusescĭ venite de erĭ séu alaltăierĭ din Galiția. Deputatul rusesc Stocki a învĕțat pe cei adunațĭ sĕ facă o poftire, ca sĕ li-se deschidă *un nou gimnasiu rusesc.* Ei vor face o scrisóre cătră presidentul Bourguignon, sciind, că dumnealui e un prietin și frate de cruce al némului rusesc. Audĭ pozna, gimnasiu rusesc ne mai trebuie pe aicĭ. Pare-că suntem în Galiția! Da de gimnasiul pe care îl cer Câmpulungenii de atâta amar de timp, de ce nu-șĭ aduc aminte domnii dela căpitănia din Câmpulung și d-l president din Cernăuțĭ? Și acŭ sĕ se facă luntre și punte pentru un gimnasiu rusesc, ca sĕ mai sporéscă Rușiĭ în Bucovina și sĕ ne facă moscalĭ pe toțĭ"....

— Mai adaugem, că „*Deșteptarea*" dela 24 Iunie a fost *confiscată* din pricina unui articul, în care se aprecia obstrucțiunea Cehilor, făcênd asĕmĕnare între lupta Cehilor și lupta deputaților românĭ din Bucovina.

Partida poporală și socialiștii. Semn, că se apropie nouele alegerĭ dietale, „Kel. Ert." scrie, că „partida poporală" a adresat un rescript oficios către conducerea partidei social-democrate, în care invită pe socialiștĭ sĕ se alăture la partida poporală, pentru-că „alianța acésta ar representa o putere, care va mijloci la viitórele alegerĭ dietale introducerea socialiștilor în parlament". La acest apel vor rĕspunde socialiștiĭ cât de curênd.

Congres mohamedan în Budapesta. Cetim în foile unguresci, că Mohamedanii din Bosnia și Herțegovina au decis sĕ țină un congres în Budapesta, în care sĕ fiă representate cercurile: Serajevo, Mostar, Travnic și alte cercurĭ.

Protestarea Cehilor. In *Boemia* s'a început serios lupta Cehilor în contra octroării legii pentru regularea dreptului limbilor. După cum am semnalat erĭ, în *Münchengrätz* s'a ținut Dumineca o adunare fórte numĕrósă, participând la vr'o *50,000 de ómenĭ.* Adunarea a votat unanim un proiect de resoluțiune contra proiectelor de limbă și a pus în vedere *resistența cea mai vehementă*, décă guvernul le va octroa. Adunarea a decurs liniștit și solemnel. — Un alt meeting de protestare era sĕ se țină în *Brüx*, însĕ căpitănia districtului l'a aprit.

Despre un moment fórte caracteristic al luptei de limbă, se anunță din Praga. De câte-va dile locotenența din Boemia folosesce sigil nou, pe care inscripția: „*k. k Statthalterei für das Königreich Böhmen*" stă și în *limba cehă.* In districtele curat germane se folosesce sigilul esclusiv german de până acum.

Noul cabinet italian. Regele *Umberto* a aprobat următórea listă a noului cabinet: Președinte și interne *Saracco*; esterne *Visconti-Venosta*; justiția *Gianturco*, visteriă și finanțe *Chimirri*; lucrărĭ publice *Branza*; culte și instrucțiune publică *Gallo*; rĕsboiŭ generalul *di San Martino*; marină *Meria*; agricultură *Garcano*, postă și telegraf *Pascolato.* — Noii miniștri au depus erĭ jurămêntul.

Luptă pentru plapomă.

Așa caracteriséză una din foile unguresci duelul de vorbe, ce s'a pornit în ultimul timp între corifeii partidei dela guvern. Pricină la cértă a dat cunoscutul discurs al baronului Banffy, ținut la adunarea protestanților ungurĭ din Clușiŭ, care a făcut atâta sânge rĕu la o parte din Maghiarĭ, ba chiar și în sînul celor din partida guvernului.

După discursul dela Clușiŭ a urmat discursul contelui Stefan Tisza la Oradea-mare și bine scim, că unele părțĭ din vorbirea lui Tisza au nemulțămit adênc pe cei din fracțiunea apponyistă, ér acestei nemulțumirĭ i-a dat espresiune contele Apponyi printr'un articul publicat în „B. H". După Apponyi nemulțămit s'a declarat și un alt corifeu, Horanszky, ér acum vine un „fost ministru" și sub titlul „Critica situațiunei" publică în aceeașĭ fóiă un articul, care a atras atențiunea cercurilor politice din Budapesta. „Fostul ministru" (se presupune, că ar fi Wekerle) par' că ar voi sĕ repareze ceva din impresia penibilă, ce a produs'o la tiszaiștĭ articulul „principiar" al lui Apponyi, care combătea pe contele Tisza cu „franchețâ". Drept aceea el susține, că Tisza a luat pe față posițiă pentru Szell și a desaprobat politica lui Banffy — ér de aicĭ trage consecența, că „contele Tisza a rupt'o cu br. Banffy și prin politica lui aplicată în praxă, s'a alăturat la aceia, carĭ fac politică (de *naționalitate* și confesională) după alt *sistem* și după alte *concepte*". Anticipând constatarea acésta, „fostul ministru" merge mai departe și, contra părerei contelui Tisza, susține categoric, că s'a întêmplat o „schimbare de sistem".

Interesant e, că „fostul ministru" îșĭ dă tótă silința sĕ arete, că partida dela putere trebue sĕ rĕmână întrégă-întreguță, solidară și concentrată în fața problemelor viitóre; par' că s'ar teme de-o ruptură, în care cas aspirațiunile ei ar fi periclitate serios și domnirea arbitrară i-s'ar știrbi grozav. Nu mai puțin interesant este, că a aflat de bine „fostul ministru" sĕ dea „partidei poporale" un ghiold, dicênd: „Nu póte veni la guvern o partidă, al cărei scop este a erigia în factor suprem palatul și biserica" etc.

Vedem dér, că deși dieta s'a amânat și cu tóte-că ar fi ceva firesc se urmeze un „reflux", a urmat dimpotrivă un „flux" politic, sau mai bine dis un joc de valurĭ, care lasă a-se presupune, că în adêncul oceanului fierbe și clocote ceva. Altă-dată vacanța de vară a dietei se petrecea mai în liniște și cel mult décă politicianii și deputații ungurĭ pușcau cu alice. De rêndul acesta însĕ îi vedem punênd în mișcare bateriile grele și glónțele dum-dum. Nu-i modru sĕ nu se petrécă ceva pe după culise, căcĭ atmosfera, ce încunjură pe cei din „marele partid", prea mirósă a lupte esacerbate pentru — plapomă.

Rĕsboiŭ în China.

După ultimele scirĭ, situația în *Tien-Cin* e apróре desperată pentru Europenĭ. Orașul e încunjurat de tóte părțile de trupe chinese, dinaintea cărora trupele rusescĭ și americane trimise din Taku, au fost silite sĕ se retragă. Orașul Tien-Cin e asediat de Chinesĭ cu 50 de tunurĭ sub

conducerea principelui *Tuan*, preşedintele cîungli-jamen-ului.

Reproducem mai jos în estras un comunicat al fóiei oficiale rusescĭ, care ḑice între altele, că puterile europene stau faţă 'n faţă numai cu Boxerii. Din cele ce se petrec la Tien-Cin însĕ apare evident, că Europa stă faţă nu numai cu Boxerii, dér cu China oficială şi cu tot ce este chines.

Despre impresurarea *Tien-Cin*-ului a sosit următórea telegramă:

Shanghai, 23 Iunie. Consulul american a primit din Taku telegrama următóre cu data de 22 Iunie: Ruşii şi Americanii, carĭ în 21 l. c. au încercat sĕ libereze *Tien-Cin*-ul, au fost siliţĭ sĕ se retragă. Probabil, că Vinerĭ, după sosirea trupelor ajutătóre, atacul se va reînoi. Joi a deraiat un tren pancerat. Vice-regele din Nanking telegrafézǎ, că în 20 Iunie ambasadele erau în siguranţă.

*

„Jurnalul Oficial“ din Petersburg publică un comunicat ḑicênd, că după sosirea primelor scirĭ îngrijitóre din China, guvernul rusesc a cerut, prin representantul sĕu la Peking, ca autorităţile chinezescĭ sĕ ia mĕsurĭ energice pentru a restabili ordinea. Ministrul afacerilor străine a dat în acelaşĭ timp ordin ministrului rusesc la Peking sĕ atragă atenţiunea Tsung-li-Yamen-ului asupra urmăririlor primejdióse, ce ar puté avé ura Chinesilor în contra strĕinilor şi sĕ facă guvernul chinezesc rĕspunḑĕtor de disordine. Din nenorocire, indolenţa autorităţilor provinciale a fost considerată de insurgenţĭ ca o încurajare pentru dênşii. Insurgenţii se mai bucurau şi de simpatia trupelor guvernului. Insurecţiunea n'a făcut decât sĕ se întindă, şi concesiunile rusescĭ dela nordul Chinei au fost serios ameninţate. Prin urmare, mĕsurĭ seriose din partea Rusiei erau necesare.

Comunicatul adaugă, că trupele rusescĭ nu urmăresc nicĭ un scop ostil Chinei; presenţa lor într'un stat amic nu póte, din contră, faţă cu împrejurările îngrijitóre actuale, decât sĕ aducă servicii însemnate guvernului chinezesc, în lupta lui în contra insurgenţilor, şi sĕ grăbéscă restabilirea ordinei.

*

Din Paris se telegrafézǎ, că se face un schim neîntrerupt de corespondenţă între cabinetele marilor puterĭ, deóre-ce situaţia în China se agravézǎ. S'a constatat, că armata chinesă este pregătită de rĕsboiŭ şi înarmată mai mult decât se credea. Ea posede numĕróse tunurĭ perfecţionate şi e hotărîtă a-se lupta. Forţele europene sunt nesuficiente şi se crede, că ele sunt împresurate.

E temere de desastre.

Ḑiarul „Temps“ propune o acţiune energică din partea tuturor puterilor şi cere grabnica liberare a oraşului Tien-Tsin şi ocuparea Pekingului.

Ḑiarul „Debats“ spune, că împărţirea Chinei s'ar putea impune în împrejurările actuale.

*

„Westminster Gazette“, într'un articol asupra armatei chinese, ḑice, că forţa cea mai considerabilă, pe care Chinesii o pot pune în campanie în contra trupelor internaţionale, e cea comandată de câţĭ-va anĭ, de generalul Yuan-Shi-Kai şi care e în garnisóna la Hsiao-Chau.

Acest ḑiar citézǎ apoi pasagii dintr'o carte publicată de lord Charles Beresford, după călĕtoria sa în Extremul-Orient.

Lordul Beresford, care a inspectat acéstă armată, ḑice, că ea se compune din 7.400 ómenĭ.

Infanteria e armată cu puscĭ Mauser. Ea are baterii de artilerie de câte şése tunurĭ de diferite calibrurĭ, aruncând proectile dela una până la şése livre.

Cavaleria e armată cu lăncĭ, cu puscĭ Mauser speciale şi Mauser de infanterie.

Lordul Charles Beresford, care a vĕḑut manevrând acéstă armată declară, că ómenii lucrézǎ fórte bine şi că disciplina lor e escelentă.

SCIRILE ḐILEI.

— 13 (26) Iunie.

† Teodor Pap. Astăḑĭ primirăm din Baia-de-Criş următorul anunţ funebru:

Teodor Pap advocat în Baia-de-Criş, membru al Asociaţiunei transilvane, al Societăţii pentru fond de teatru Român, al representanţei comunale din Baia de Criş, al comitatului Hunedórei şi al gimnasiului gr. or. român din Brad, a sinodului archidiecesan; vechiul şi neînfrântul luptător naţional şĭ-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului Sâmbătă în 10 (23) Iunie 1900 la órele 1 din ḑi în etate de 67 anĭ în Baia-de Criş. Scumpele rĕmăşiţe se vor aşeḑa spre veciniçă odihnă în cimiteriul gr. or. român din Cebea la 12 (25) Iunie 1900 órele 2 din ḑi. Fiă-i ţĕrĕna uşóră şi memoria binecuvêntată! — *Vasilie Damian*, protopresviter.

Advocatul Teodor Pap, cum arată şi anunciul de mai sus, a fost unul din vechii luptătorĭ naţionalĭ în fostul comitat al Zarandului, carĭ au binemeritat pentru poporul român. El a luat parte la tóte mişcările naţionale şi culturale, este unul din fundatorii gimnasiului din Brad şi până în timpul din urmă interesul sĕu pentru causele naţionale, şcolare şi bisericescĭ a rĕmas viu şi s'a manifestat prin multe fapte bune. In procesul intentat celor trei universitarĭ românĭ în afacerea Iancu, care proces în urma apelaţiunii făcute şi conform nouei procedurĭ penale se petractézǎ aḑi din nou la Deva, Teodor Pap a fost unul dintre apĕrătorĭ şi s'a distins prin modul cum a sciut sĕ combată argumentele şubrede ale acusatorului public.

Parastasul dela Metropolia din Bucurescĭ pentru odihna sufletului Principesei Iosefina de Hohenzollern s'a sĕvêrşit cu mare solemnitate. Regina şi Principesa Maria au asistat luând loc în stânga lângă catapitésmă, unde se aflau deja micii Principĭ Carol şi Elisabeta îmbrăcaţĭ în alb. Indĕrĕtul Reginei luară loc dómnele de onóre şi soţiile miniştrilor. La sosirea Maj. Sale corul, compus din artiştĭ ai teatrului Naţional sub conducerea lui E. Wachmann, a intonat un „Aleluia“. Serviciul religios a fost oficiat de Metropolitul Primat încunjurat de înaltul cler. Miniştrii, corpul diplomatic, înalţiĭ demnitarĭ, şi tóte somităţile şi notabilităţile civile şi militare din capitală, parte mare cu soţiile lor, au fost de faţă la parastas. Cu două óre mai nainte s'a ţinut un *Requiem* la catedrala catolică Sf. Iosif, la care a asistat asemenea Regina şi Principesa Maria, însĕ fără micii Principĭ. Intrégă catedrală era cernită, păreţii, altarele, amvonul şi tóte băncile erau îmbrăcate cu postav negru, ér în mijlocul catedralei era aşeḑat un mare catafalc, deasupra căruia se afla o corónă regală şi o cruce de aur. Catafalcul dispărea sub imense şi numĕróse plante, printre carĭ ardeau sute de luminărĭ. Regina şi Principesa luară loc lângă altarul cel mare. Archiepiscopul, Monseniorul Hornstein, a celebrat încunjurat de numeroşĭ preoţĭ. Rĕspunsurile au fost date de corul aşeḑat lângă orgă. După Requiem, Monseniorul Hornstein a ţinut un discurs funebru, amintind calităţile cele marĭ ale Principesei mame. Aprópe aceeaşĭ lume aléză a asistat şi la parastasul din biserica catolică.

Furtunĭ cu grindină. Furtuna de Sâmbăta trecută a bântuit şi în jurul Sibiiului, căḑênd şi în pĕrţile acelea o grindină de mărimea ouelor de găină, ba încă şi mai mare. Cu mare furiă s'a descărcat asupra comunelor Reşinarĭ şi Cisnădiă. Sĕmĕnăturile şi fĕnaţele au fost total nimicite. In comuna Cisnădiă viforul a fost atât de puternic, încât a smuls din rădĕcinĭ arborĭ, ér grindina a ucis un copil. Un soldat, care a fost ajuns de furtună pe drum în mergerea luĭ către casă, a fost lovit după cap de-o bucată de ghiaţă aşa de puternic, încât gâtul şi ceafa i-s'au umflat cât o doniţă. La mai mulţĭ ómenĭ li-a spart capetele.

Nouă profesóră. D-şóra Adela *Trif*, fiica profesorului preparandial în pensiune Gavriil Trif, a făcut sĕptĕmâna trecută la preparandia din Budapesta esamenul de cualificaţiune pentru şcólele civile superióre cu succes *eminent*.

Jubileul „Societăţii Geografice Române“. Joi la 15 (28) Iunie la óra $10^1/_2$ diminéţa *Societatea Geografică Română* va ţiné în sala Senatului din Bucurescĭ o *şedinţă extra-ordinară* pentru *serbarea jubileului de 25 anĭ* a esistenţei sale. Acéstă şedinţă va fi presidată de Majestatea sa Regele şi de Alteţa Sa Regală principele moştenitor. Programul sĕrbării: 1. Cuvênt rostit de M. S. Regele; 2. Rĕspunsul d-lui vice-preşedinte general G. Manu; 3. Conferinţa d-lui general C. I. Brătianu despre „Harta ţĕrii după 25 anĭ“; 4. Conferinţa d-lui explorator Emil G. Racoviţă; „Asupra espediţiei antarctice belgiane“ (Cu proiecţiunĭ electrice). Distribuirea medaliei comemorative şi a buletinului (numĕrul jubilar) d-lor membrii.

Convenţiunea pentru pescuit din România şi Rusia a fost încheiată. Membri comisiunei ruso-române au subscris, cum sĕ anunţă din Odessa, proiectul de convenţiune pentru pescuit în braţul Chiliei. Durata convenţiunei este prevĕḑută pentru cincĭ anĭ.

Vacanţa deputaţilor. O fóiă a muncitorilor, redactată în Budapesta, vorbind despre vacanţa deputaţilor face câte-va observărĭ caracteristice. Vacanţa deputaţilor, ḑice, şĭ-a luat inceputul în 19 Iunie n. c. şi va dura până la 7 Octomvre n. inclusiv, ceea-ce face tocmai 111 ḑile. Intr'adevĕr, lungă vacanţă! Se 'nţelege, că şi în acest timp diurnele se plătesc regulat. Décă socotim vacanţele deputaţilor dela sĕrbătorile Crăciunului, a Pascilor şi celelalte Duminecĭ şi sĕrbătorĭ în timp de 5 lunĭ, cât ţine sesonul de lucru al camerei, putem ḑice, că ei lucră în total 150 ḑile. Dér acésta nu-i tot-déuna aşa. E sciut, că în general dintre deputaţĭ cam numai a patra parte se presentă la şedinţe, pe când ceilalţĭ, trei din patru pĕrţĭ, fericesc ţéra prin alte locurĭ. Ţinênd sémă de asta, resultă aşa-dér, că fiă-care deputat ia parte aproximativ la 40 de şedinţe pe an, ceea-ce la ḑi face 3 óre de muncă, ér pe an 120 óre. Pentru aceste 120 óre de lucru fiă-care deputat primesce 6000 coróne salar, ceea ce se vine pe *oră 50 cor.* Décă cugetăm, că d-nii deputaţĭ pentru o aşa muncă, — care de-altmintrelea pentru cei mai mulţĭ nu e în adevĕr muncă, căcĭ ei numai votéză, — primesc sume atât de frumóse, apoi nu-i mirare, că cu ocasiunea alegerilor mişcă tóte petrile, ca sĕ ajungă deputaţĭ.

Grevă. In Budapesta s'au pus în grevă conducĕtorii şi maşiniştii dela tramvai. Numĕrul greviştilor trece peste 1000. Direcţiunea societăţii tramvaiului a luat însĕ mĕsurĭ, ca circulaţia totuşĭ sĕ nu înceteze, esceptionând două linii, pe carĭ comunicaţia a fost sistată. Causa grevei este, că numiţii impiegaţĭ pretind plăţĭ mai marĭ, ér direcţiunea le refusă.

Ce face beţia. Papucarul Aron *Ciszar* din *Chezdi-Oşorheiŭ* e om, căruia 'i place mult sticluţa. Intr'una din nopţile trecute s'a dus acasă mort de beat şi a început sĕ ia la bătăi pe nenorocita-i nevastă, care multe neajunsurĭ şi supĕrărĭ a suferit în urma patimei bărbatului sĕu. La urmă, ce gândi biata nevastă? S'a decis, în desperarea ei, sĕ comită o faptă înfiorătóre. A lăsat pe bărbatul sĕu sĕ adórmă bine, apoi s'a sculat şi a îmbrăcat cei patru copii şi s'a dus cu ei la *Oroszfalu.* Ajunsă la zăgazul morii de acolo, mai întâiŭ şĭ-a sugrumat copiiĭ, apoi i-a aruncat în apa Casonului, pe urmă s'a aruncat şi ea în apă. Nisce calfe de morar au vĕḑut'o şi au scos'o încă viie din apă, ér după-ce apa s'a scurs tótă din jilip, s'au aflat şi cei patru copii. Ucigaşa mamă a fost arestată. — Etă ce rele şi fapte grozave póte sĕ nască alcoolismul.

O dómnă ucisă în tren. Se anunţă din Cracovia, că o dómnă fórte bĕtrână de acolo, numită Volodkowitz, a fost asasinată prin loviturĭ de cuţit într'un tren aprópe de Odesa, în Rusia, unde se dusese pentru-ca sĕ încaseze suma de 40 mii de francĭ. Ucigaşul a jefuit'o apoi de acéstă sumă. Asasinata era sócra celebrului romancier Sinkiewitz.

Concert. Musica orăşenéscă va concerta Vinerĭ după prând la 5 óre pe promenada *de sus*, la reservoar.

Societatea „Andreiŭ Şaguna“.

Primim din Sibiiu raportul comitetului societăţii de lectură „Andreiŭ Şaguna“ despre activitatea sa în anul 1899—1900. Lipsa de spaţiu ne împedecă a publica în întregime acest raport bine redactat; de aceea ne mărginim a reasuma numai cuprinsul lui:

Preşedinte al societăţii a fost în cursul anului d-l profesor sem. Dem. Comşa, ér vice-preşedinte d-l Const. Flămênd, cleric an. III. S'au ţinut cu totul 21 şedinţe, dintre acestea 14 ordinare şi 5 estraordinare, carĭ au fost ocupate cu afacerĭ literare şi administrative. Afară de acestea, s'a ţinut o şedinţă publică în amintirea memoriei mitropolitului Andreiŭ, patronul societăţii, care a constat din: cuvênt ocasional, disertaţiune, declamaţiunĭ, cântărĭ şi producţiune de orchestră.

Numĕrul membrilor a fost 21 fundatorĭ, 9 onorarĭ şi 212 ordinarĭ (mai mulţĭ cu 18 ca anul trecut).

In şedinţele societăţii s'au discutat 9 lucrărĭ în prosă, 10 poesii, dintre carĭ au fost presentate 3 de clericul de a. III Const. Flămênd, ér câte una: Z. Popoviciĭ, G. Petruica, Nic. Sandru, Il. Goutea, Seb. Stanca, Eug. Popescu. De Sebast. Stanca, 5 poesii şi unele traducerĭ după Heine; de I. Băila trei poesii. — In şedinţele societăţii s'au declamat 29 poesii şi s'au dat 4 producţiunĭ musicale.

Biblioteca societăţii la finea anului scolar încheiat a constat din 2641 opurĭ în 3710 volume; faţă cu anul de mai înainte mai mult cu 156 opurĭ şi 197 fascicule. S'au făcut în favorul societăţii darurĭ frumóse de cărţĭ din partea mai multor membrii activĭ şi alţĭ singuraticĭ şi societăţĭ.

Ḑiare abonate a avut societatea 8, gratuite 19. — Cassa cu finea anului: 2682 cor.; venitul brut al anului 838 cor., erogaţiunile 645 cor. *venit curat 193 cor.*, — Colecţiunea numismatică constă din 373 piese.

In general comitetul constată, că societatea a lucrat cu zel în cursul anului şi a făcut progrese frumóse.

Producţiunĭ şi petrecerĭ.

Reuniunea română de cântărĭ din Năsĕud invită la serata musicală, împreunată cu teatru şi urmată de dans, ce se va aranja în Năsĕud Duminecă în 1 Iulie st. n. 1900. în sala de gimnastică dela gimnasiu. Inceputul precis la 8 óre séra. Intrarea de persónă: pentru membri activĭ şi ajutătorĭ 1 cor., pentru nemembri 1 cor. 60 bănuţĭ. Venitul curat e destinat în favorul fondului reuniunei. Oferte marinimóse se vor chita în public.

Program: 1) „Stupul de albine“, marş, cor mixt, aranjat de Emil Stefănuţ. 2) „Nu-i dreptate nu-i“, cor. duplu de G. Dima. 3) „Preot şi ţĕran“, uvetură de Fr. Suppé, cântată la pian de d-şóra Estela M. Luchii. 4) „Ḑiua eternă“, cor duplu de E. Stefănuţ. 5) „Sulamith“, operetă de Davidsohn, cântată pe violină de Alex. Rus, acompaniat la pian de d-şóra Lucreţia Moisil. 6) „Logojana“, cor mixt de I. Vidu. — 7) *Sóre cu plóiă*, comedia într'un act de Ios. Vulcan. Persónele vor fi representate prin d-rele: Emilia Mischinger, Ana Filipan, Lucreţia Moisil şi Letiţia Mureşianu; d-nii: Macedon Linul, Anton Hangea, Artene Mureşanu, Onoriŭ Prădan, Vas. Moisil, Nic. Rus. — Dans.

Introducerea artei tipografice în România.

Notițe istorice prelucrate după Dr. Gaster, Odobescu, Hașdeu, Xenopol și Cipariu,
*de **Ioan Weis,** tipograf-editor*

cu ocasiunea jubileului de 500 de ani al nascerei inventatorului Ioan Gutenberg

11 Iunie 1900.

Urmare.

Mişcarea reformatorie, adusă de Johan Honterus**) în Transilvania, a avut de resultat multiple încercări de a introduce şi între Români „Reformaţiunea"; de aci se nasc primele traduceri ale cărţilor sfinte în limba română. Principiul fundamental al Reformei, era de a influenţa prin limba propria asupra poporului, emancipându-l de limba latină şi slavona, adecă de limbile considerate ca sfinte şi esclusiv întrebuinţate în slujba bisericéscă. Vorbind poporului în limba lui era mai uşor a întroduce pe nesimţite în acele cărţi dogmele reformei. Intr'adevĕr s'a tipărit în Transilvania un Catechism de felul acesta, pe lângă Psaltirea, Cazanii şi cele dintâiŭ cărţi din Pentateuch, Genesis şi Exodus.

In contra acestor tendinţe se convócă la 1636 un sinod în Iaşi pentru ca sĕ le desrădĕcineze, la care congres a luat parte şi Petru Movilă, metropolitul de Chiev. Acesta dărui metropolitului Varlaam, sub domnia lui Vasiliu Lupu, nu numai litere chirilice şi unelte tigografice, ci şi mai mulţi meşteri tiparnici şi dascăli iscusiţi de slavonie; astfel se înfiinţă Tipografia Domnéscă séu „Cea dela Trei Ierarchi", supranumită după locul unde se află. Cea dintâiŭ carte eşită la 1643 din teascurile acestei tipografii este Cazania lui Varlaam, carte românéscă de învĕţătura Duminecelor de peste an, un infolio de peste 500 foi, fórte frumos ca esecuţiune şi tipar, avênd douĕ feluri de litere cirilice, Cicero şi Garmond, ca Cicero mai că nu se mai întrebuinţéză după aceea. In genere sunt textele evangelice tipărite cu Cicero, ér tâlcul séu Cazania, cu litere mai mĕrunte.

Tot cam acelaşi soiu de litere întâlnim în Tipografia din Govora, ridicată de Mateiu Basarab, în care tipări Meletie Machedoneanul, tipograful, la 1640 „Pravila sfinţilor Apostoli".

Fără îndoélă au fost şi aci aceleaşi consideraţiuni dogmatice şi religióse, cari au îndemnat pe Mateiu Basarab sĕ înfiinţeze tipografii în ţéra românéscă.

Afară de dovada, ce o avem în Moldova, este şi caracterul cărţilor tipărite în România, care ne arată scopul principal, pentru-ce s'au înfiinţat tipografii. Tipografia stă esclusiv sub străpânirea bisericei şi îi slujesce esclusiv. Se tipăresc cărţi bisericesci, Cazanii, Liturghii, Vieţele sfinţilor, Ceaslov, Biblia, Evanghelia, Psaltirea şi pe lângă acestea şi Pravile, unde putem observa un fel de rivalitate între Mateiu Basarab şi Vasile Lupu, de aci un paraclism în publicări.

După tipografia dela Govora, care precum se vede, n'a ţinut mult, căci nu s'a tipărit aci decât Pravila mică şi Cazania pe Duminecile anului (1642), se tipăresce o carte în Câmpu-Lung tot în acelaşi an, apoi érăşi o Cazania la mănăstirea Dealului lângă Têrgovişte (1644). După forma literilor se pare, că s'a tot transportat séu strămutat tipografia dela Govora, de la un loc la altul, până a ajuns în sfîrşit la mănăstirea Dealul şi apoi la Tîrgoviştea, unde se tipări la 1652 „Pravila cea mare" de aprópe 800 pagini, cuprindênd dreptul civil, dreptul penal şi dreptul canonic.

In Iaşi se tipăriră asemenea „Şépte taine" (1645) şi pravila lui Vasile Lupu (1646). Se vede, că puţin după aceea se stricaseră literile şi Metropolitul Dositheiu comandă tot din Rusia, pentru trimiterea cărora mulţumesce lui Ioachim, patriarchul Moscovului, şi ridică „Tipografia Metropoliei", care ţine până adi. Acest Metropolit Dositeiu s'a născut cu câţi-va ani înainte de 1630 şi în anul 1655 îl vedem ca Episcop de Huşi. Se crede, că se numea Dumitru Bărilă şi s'a făcut călugăr la mănăstirea Probota. Dositheiu este punctul culminativ al triumfului limbei române în biserică în contru celei slavone. El este întâiul scriitor cunoscut, care s'a ocupat cu poesia litetară. Neculcea ne spune, cu admirare, că era om cu cultură întinsă, scia limba elină, latină, slavonă şi altele. Adênc de cărţi scia şi deplin călugăr şi cucernic şi blând ca un miel, în ţéra nóstră, pe aceste vremi un om ca acela nu se află. Intre altele citâm dela dênsul: Psaltirea în versuri, Psaltirea slavo-română, Liturgia tradusă românesce pentru prima óră, Euhologiul, Vieţele Sfinţilor şi prologele din grecesce.

De atunci se întroduce în tiparul românesc o slovă mĕruntă, care se aduce curênd după aceea şi în Bucuresci şi Snagov, cele douĕ tipografii, înfiinţate una la 1675 de Duca Vodă; ér cealaltă la 1694 de Antim Ivireanul. Aceea de Bucuresci este „Tipografia Metropoliei", care a trecut prin multe peripeţii, când părăsită de tot şi aprópe sĕ se risipéscă, când érăşi înflorind până acuma dilele nóstre. Cartea de frunte tipărită aci cu acele litere mĕrunte este „Biblia, adecă Dumnedeésca scriptură ale cei vechi şi ale cei noi legi", 1688, în folio, 932 pagini în douĕ columne.

S'au mai tipărit şi alte cărţi, precum Mărgăritul lui Zlataust, Evenghelia grecéscă şi românéscă şi altele.

La înflorirea cea mai mare a ajuns arta tipografică în ţéra Românéscă sub îndemnul marelui Ivirean Anthim. Acesta din călugăr ajunse la stepena cea mai înaltă de Metropolit al Ungro-Vlahiei şi neobosit a lucrat ori şi unde era, în Tîrgovişte, în Snagov, în Bucuresci şi Râmnic, atât pentru ridicare de tipografii, cât şi pentru lăţirea culturei şi a literaturei române.

(Va urma.)

**) Născut în 1498 în Braşov, după ce absolvi şcólele oraşului sĕu natal, învĕţase apoi la Viena, Cracovia, la Wittenberg, unde cunoscu pe Lusker şi Melanchton, trecuse apoi la Basel deprindêndu-se aci cu arta tipografică şi xilografiă, şi întorcêndu-se în 1535 în Braşov cu o tipografie, începu a lucra si tipări chiar în acel an o gramatică latină, prelucrată de el însu-şi, precum şi una grecéscă, alcătuită de colegul seu Wagner, cu care-şi fondă în tovărăşiă o fabrică de hârtie în anul 1546.

In anul 1898, după 500 de ani, s'a aşedat lângă Honterus de oraşul seu natal Braşov, prin representanţii bisericesci şi scolastici, sub preşedenţia părintelui *Francisc Obert*, astădi cel mai învĕţat, un monument înaintea bisericei.

Acest monument este lucrat şi aşedat de artistul Harro Magnussen din Berlin şi desvĕluit cu mare pompă în diua de 9 (21) August. — faţă fiind aprópe din tótă lumea cei mai marcanţi ómeni de sciinţă.

Academia română din Bucuresci era representată prin membrul ei, *I. M. Moldovan*, care a adus cele mai sincere felicitări şi bine-cuvêntări.

Tot felul de jucării la esposiţia din Paris.

Cel-ce a vĕdut esposiţia şi ar fi întrebat de către cineva, ce noutăţi are, ar fi pus într'o posiţiă sĕ nu pótă rĕspunde. Turnul Eiffel nu este nou; singură Róta uriaşe mai póte satisface instinctul de petrecere al poporului, al acestui copil uriaş; dér nici acésta nu-i cine scie ce noutate. Prin urmare bunica Exposiţie nu i-a adus ceva nou? „Au mai fost;" nimic nou nouţ. De aceea tocmai petrecerile populare au fost simţibil reduse. Pe de altă parte sacul cu norocul a cădut asupra satului elveţian care constitue ceva nou. Este o imitare fidelă a naturii.

Şi ar mai fi câte ceva, décă nu tocmai nou de tot, totuşi interesant, fiind-că şi-a câştigat favórea mulţimei: drumul, care merge şi care te sue. Cel dintâiŭ scutesce pietonii de obosêla mersului, mergênd el în locul lor. A doua, adecă scara, e numai pentru strĕini noutate. Parisienii o cunosc dela marele Magazin Luvru, unde se numesce: „Tapis roulant". E o tapetă, lată de un metru, întinsă dealungul treptelor, şi cine se aşéză în ea, e ridicat în sus în direcţia scării. Mai important e drumul care merge, cunoscut deja în Chicago şi Berlin inventat acum 16 ani de un inginer frances. El se chiamă: *Trottoir roulant.* Dér lumea dice: Prenons la plattforme!

Pentru prima dată acéstă platformă e folosită în stil mai mare. Ea are o lungime de 4 km. şi constă din trei părţi: una fixă şi douĕ cari se mişcă neîntrerupt: una mai încet (4 km. pe oră) alta mai iute (8—9 km. pe oră). Poţi şi sĕ mergi pe acest drum care însu-şi merge, şi atunci mersul se multiplică în mod fórte plăcut.

Prin urmare Parisienii îşi au jocul lor, un joc de altfel practic, căci mijlocesce comunicaţia între Esplanda Invalizilor şi Câmpul Marte. Aspectul multor strade frumóse este încă acoperit de acéstă uriaşă platformă, care se învêrtesce la o înălţime de 7 m. Lângă plattformă, în direcţiă opusă, circulă tramvayul electric, tot cam la aceeaşi înălţime. Bieţii locuitori din apropiere: numai linisce n'au! La câte 2 minute le trece unora pe dinaintea nasului câte un tren de acestea, alţii trebue s'asculte, cât e diua de lungă, sgomotul asurditor al plattformei care nu se mai potolesce nici o secundă. Jucăria e şi chin totodată.

Băeţi, fete alérgă nebunateci pe podelele mişcătóre; sar în sus şi în jos, şi adesea printre sgomotul copiilors'aude glasul sfiicios, ascuţit al câte unei dame fricóse. Plat-forma se învêrtesce pe lângă ferestrele caselor ómenilor, aşa că bieţii de ei nu mai pot ţiné nimic secret de ochii curioşilor, cari aruncă privirile prin camerile de culcare, prin cămerele de mâncare, prin vasele cu supă, prin lighianul de spălat. E greu sĕ te ascundi dinaintea acestor pierde-vară de pe plat-formă.

Dér acestea sunt lucruri încă prea ordinare. Iluminaţia; étă ce e plăcut, minunat, briliant, poetic la esposiţiă! E o mare de foc, care prin reflex preface şi apa Senei în unde de flacări. Architecturei i-ar lipsi sufletul, décă în dosul decorurilor n'ar străluci flacăra electrică.

De-asupra portalurilor palatelor se rĕspândesce lumina în colori de tóte nuanţele: Pictura luminei.

Totul e magic, farmec; te credi prin parcurile palatelor misteriόse ale vre unui Rübezahl, unde furnică piticii legendari.

Pe de-asupra palatelor iluminate, turnul Eiffel îşi plimbă radiósele flacări, încât dispare şi lumina stelelor de pe cer.

Pentru a-şi face cineva o idee asupra raportului dintre esposiţia din 1889 şi 1900 e destul sĕ înşirăm cifre. Intréga esposiţiune întrebuinţéză de astă-dată 20.000 cai putere, 15.000 pentru lumină, 5000 pentru motori. In anul 1889 erau suficienţi 5000 cai putere. S'a socotit, că esposiţia consumă atâta lumină electrică, cât un oraş cu 300.000 locuitori.

ULTIME SCIRI.

Viena, 25 Iunie. Se adeveresce din partea oficiósă, că Maj. Sa şi-a dat invoirea la căsĕtoria moştenitorului presumptiv, a archiducelui Francisc *Ferdinand* cu contesa Sofia *Chotec.*

Acéstă căsĕtoriă va fi însĕ numai *morganatica.* Joia viitóre Archiducele Francisc Ferdinad *va renunţa* solemnel prin jurămênt în presenţa miniştrilor şi a consiliarilor intimi atât la posiţiunea soţiei sale ca împĕrătésă, cât şi la dreptul ereditar al copiilor ce se vor nasce din acésta căsĕtoriă. Archiducele însĕ nu renunţă la drepturile sale ereditare. Póte fi dér împĕrat şi rege, dér soţia sa nu va fi împĕrătésă şi regină şi copiii sĕi nu vor puté moşteni tronul.

Ministrul-preşedinte Szell a şi plecat la Viena, ca sĕ fiă de faţă dimpreună cu ceilalţi miniştri unguresci la actul solemnel, ce se va sĕvêrşi la palatul din Viena Joi la 12 óre.

Shanghai, 25 Iunie. Se afirmă, că împĕrătésa-vĕduvă a dat ordin *sĕ fiă stîrpiţi toţi strĕinii din China.* — Trupele generalului *Nich* au pustiit *tóte stabilimentele strĕine din Tien-Cin.*

Londra, 25 Iunie. Lui „Times" i-se anunţă din *Shanghai*, că în 20 l. c. *tote ambasadele din Peking au fost arse,* afară de ambasada austro-ungară, belgiană şi englesă. — Un individ refugiat din Peking spune, că cartierul strĕinilor de-acolo stă în flăcări.

Washington, 25 Iunie. O telegramă a admiralului *Kempf* dată în Cifu spune, că 2000 de ómeni au plecat spre liberarea Tien-Cin-ului.

Shanghai, 25 Iunie. Situaţia devine critică la miadă-nópte. Trupe numĕróse chinese, înarmate modern, sprijinesc rĕscóla contra strĕinilor, care se rĕspândesce spre nord. Douĕ corăbii englese, una japonesă şi una americană sunt împresurate de corăbii chinese.

Petersburg, 25 Iunie. *Ţarul* a dat ordin, ca trupele din districtul militar Amur sĕ fiă mobilisate.

Paris, 25 Iunie. Marele duce *Alexis* a plecat la *Toulon* şi de-acolo va merge c'un vapor în China, ca *sĕ ia comanda supremă peste trupele rusesci.*

DIVERSE.

Imaginea statului. Friderio II, regele Prusiei, la o întêlnire avută cu împĕratul Iosif II, în Neuburg, venind vorba despre organisarea statelor pe base constituţionale, a clarificat cestiunea prin anecdota următóre:

— S'a întêmplat la un prând, la care era present şi medicul meu de curte Le Mettrier, că discutându-se de politică, s'a amestecat în vorbă şi medicul. Asta nu i-am putut'o ierta medicului şi i-am ripostat următórele:

— D-le medic, sciu din esperienţă, că-ţi pricepi meseria în tóte ramurile sciinţelor medicale, politica însĕ lasă-o în pace, nu e pentru d ta. Dér sci ce, esplică-mi, ce efect va avé asupra nóstră prândul de adi, ce se va preface în sânge, şi ce părţi ne dau putere:

— Superbă problemă, — a rĕspuns medicul. Vedi, Mejestate, întregul nostru organism e imaginea bine construită a unui stat. In acest stat întâiŭ de tóte stomacul e — regele.

— De ce tocmai regele? — am întrebat eu.

— Da, stomacul e regele. Regele bun numai cea mai mică parte a întratelor o folosesce pentru scopurile sale proprii, ér partea cea mai mare o dă comunităţii; décă o face acésta şi e aşa cum trebue sĕ fiă, atunci raporturile statului vor fi normale. Braţele şi piciórele sunt armata statului, ele apĕră patria, când atacă pe duşmanul, ori când fug din faţa primejdiei. In creer residă lumea scienţifică şi filosofică. Organismul intern e clasa industriaşilor şi lucrătorilor, care formézã puterea vitală a statului şi varsă viaţă în celelalte membre.

— Şi intestinele? — am întrebat eu, — intestinele? Dăi numai, esplică-o şi pe acésta.

— Acésta sunt visteria statului.

— Cum aşa? Asta nu o pricep. Asta e o prostiă deja.

— Da de prostiă! Visteria statului în adevĕr nu e alt-ceva, decât escedentul din care toţi cetăţenii statului s'au nutrit, au avut óre-care parte din el. Când digestiunea nu a fost normală, şi décă sucul de viaţă al nutremêntului nu ajunge regulat la tóte membrele, atunci întreg organismul e bolnav. Şi în astfel de casuri ori nimic nu ajunge în visteriă, ori totul ajunge acolo şi nimic nu în organele lucrătóre.

Vedi, Majestate, mĕ pricep şi eu niţel la politică. Daţi nutremênt suficient clasei muncitóre şi apoi statul va fi tare, pentru că după clasa muncitóre trăesce întreg organismul.

— Şi am recunoscut, că medicul are niţică dreptate şi că principiul lui încă e un fel de politică îndreptăţită.

*

Prima pressă a lui Gutenberg. La 1856 cu ocasiunea unei săpături, ce s'a făcut într'o pivniţă în Maienţa, s'au dat de unele rĕmăşiţe ale primei presse a lui Gutenberg. Pe ele se află anul 1441 şi literile iniţiale ale numelui lui Gutenberg, însemnate astfel: „I.M.D.X.L.I.G.". Din primele producte tipografice ale lui Gutenberg se află vre-o 31 esemplare dintr'o bibliă. Aceste esemplare se află prin bibliotecile de prin Londra, Paris, Berlin, Roma, Dresda, Lipsca etc. şi valoréză adi fia-care esemplar 40—50,000 fl.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 25 Iunie 1900.

Renta ung. de aur 4%	125.80
Renta de coróne ung. 4%	91.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.50
Impr. căil. fer. ung. în argint. 4½%	98.80
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.80
Bonurĭ rurale ungare 4%	90.50
Bonurĭ rurale croate-slavone	92.50
Impr. ung. cu premii	157.—
Losurĭ pentru reg. Tiseĭ şi Seghedin	138.50
Renta de argint austr.	97.80
Renta de hârtie austr.	97.40
Renta de aur austr.	115.80
Losurĭ din 1860	134.50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	17.47
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	728.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	693.50
Napoleondorĭ	19.33
Mărcĭ imperiale	118.70
London vista	242.40
Paris vista	96.55
Rente de coróne austr. 4%	97.65
Note italiene	90.90

Cursul pieţei Braşov.

Din 26 Iunie 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.04	Vênd.	19.08
Argint român.	Cump.	18.90	Vênd.	19.—
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.26	Vênd.	19.32
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.72	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiŭ 1900.

Budapesta — Predeal — Bucuresci.

Tren de persón.	Tren accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren accel.		Tren mixt	Tren de persón.	Tren accel.	Tren accel.	Tren de persón.
10.—	10.—			2.10	pl. Viena . . . sos.		1.50	7.20	1.50	6.20
8.30	6.50		5.45	9.15	Budapesta		7.10	1.10	7.50	6.20
11.21	8.46	5.10	9.27	11.12	Szolnok	7.16	3.22	11.12	5.32	3.25
1.33	10.38	8.00	11.33	12.47	P.-Ladány	4.36	12.54	Arad	3.56	1.12
3.42	11.56	7.22	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.		11.04	8.18	2.38	11.36
3.58	12.16	12.20	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	7.11	10.44	8.08	2.31	11.17
4.38	12.46	1.15	3.03	2.50	Mezö-Telegd	6.21	10.7	Maria-	2.01	10.42
5.20	1.26	2.21	3.45	3.26	Rév	5.26	9.32	Rodna	1.34	10.08
5.43		2.57	4.06		Bratca	4.51	9.11	7.30		9.50
6.31	2.16	4.00	4.53	4.16	Ciucia	3.25	8.37	7.28	12.52	9.19
7.16	2.49	4.59	5.32	4.52	B.-Huiedin	5.41	7.55	Pisci	12.20	8.37
8.06		6.13	6.24		Ghârbău	4.01	6.54			7.37
8.33	3.50	7.04	6.59	5.55	sos. Cluşiu pl.	3.00	6.13	6.05	11.01	7.—
8.50	tr. prs. 4.20	8.40	Tr. acc.	6.11	pl. Cluşiu sos.	2.54	12.07	5.45	10.46	6.45
9.07	4.41	9.09		6.27	Apahida	5.02	11.45			6.27
10.14	5.53	10.40		7.26	Ghiriş	3.40	10.24		9.23	5.12
10.44	6.24	11.25		7.50	Cucerdea	3.11	9.53		8.54	4.43
10.56	6.33	11.40		7.52	Cucerdea	3.04	9.43		8.49	4.33
11.03	6.40	11.49			Uiuóra	2.58	9.37			4.27
11.12	6.48	11.59		8.16	Vinţul de sus	2.51	9.30			4.20
11.34	7.11	12.29		8.32	Aiud	2.29	9.07	3.33	8.23	3.59
11.52	7.32	12.55		8.37	sos. Teiuş pl.	2.07	8.45		8.06	3.38
12.24		1.30	11.45		pl. Teiuş sos.	1.42		3.18	8.00	3.02
12.53		2.07			Crăciunel	1.09				2.36
1.02		2.26	12.28	9.04	Blasiŭ (ungh. Târnavei)	12.58		2.52	7.35	2.21
				9.05	Blasiŭ (ungh. Târnavei)	12.56		2.51	7.34	2.26
1.14		2.36	12.29		Blaşiu	12.49				2.16
1.45		3.14		9.31	Micăsasa	12.11			7.08	1.44
2.01		3.33	1.05	9.45	sos. Copşa-mică pl.	11.50		2.16	6.56	1.25
2.15		3.48	1.07	9.47	pl. Copşa-mică sos.	11.14		2.14	6.50	1.06
2.33		4.08		10.01	Mediaş	10.55			6.37	12.49
3.04		4.45	1.43	10.25	Elisabetopol	10.24		1.42	6.16	12.18
3.40		5.27	2.08	10.53	Sighişóra	9.45		1.14	5.49	11.40
3.47		5.47	2.15	11.—	Sighişóra	9.35		1.07	5.42	11.33
4.03		6.08	2.29	11.14	Haşfalĕu	9.12		12.53	5.28	11.16
5.35		7.54	3.31	12.26	Homorod	7.44		11.54	4.23	10.03
6.13		8.32		12.58	Agoştonfalva	7.03	4.51		3.50	9.22
6.43		9.09	4.16	1.16	Apaţa	6.38	4.20	11.11	3.35	8.57
7.16		9.40		1.35	Feldióra	5.58	3.32		3.15	8.27
8.—		10.25	5.07	2.09	sos. Braşov pl.	5.08	2.10	10.26	2.45	7.48
3.55	6.40	11.—	5.14	2.19	pl. Braşov sos.	9.27	6.58	10.14	2.18	5.00
4.40	7.30	12.26	5.56	3.01	Timiş	8.47	5.57	9.36	1.42	4.05
5.10	8.00	1.11	6.26	3.31	Predeal	8.20	5.11	9.12	1.12	3.32
11.55	10.05 Sinaia	8.05	11.10	9.10	sos. Bucuresci . . pl.	3.05		5.40	9.15	7.50

Dela 1 Iunie circulă Duminecă şi în serbătorĭ gr. or. precum şi în fiecare Joia dela Braşov la Sinaia. — Comunicaţie direct Bpesta Arad-Predeal. — Comunicaţ. dir. Buc., Pred., Braş. Teiuş, Arad, Bpsta. — Circulă Vinerea Predeal Braşov.

Sepsi-St.-Georg — Ciuc-Gyimes — (Palanca).

Tren mixt				Tren mixt		
5.19	8.50	3.15	*Braşov*	8.25	1.51	6.48
4.58		2.27	*Cezdi-Oşorheiŭ*	8.53		6.50
7.10	11.05	4.57	Sepsi-Sângeorgiu	6.30	12.05	4.31
7.54	11.57	5.41	Malnaş	5.48	11.24	3.47
8.14	12.22	6.01	Băile Malnaş	5.36	11.12	3.35
8.57	1.09	6.43	Băile Tuşnad	4.53	10.30	2.48
9.18	1.32	7.08	Tuşnad	4.36	10.14	2.31
10.39	3.00	8.17	Ciuc-Sereda	3.20	8.56	1.08
1.35	5.57	sos.	Ciuc-Gyimeş	pl.	5.40	9.50

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş.

tr. prs.	tr. dpr.	tr. prs.	tren	mixt		tr. prs.	tr. mixt	tr. dprt.	tren de persón	
2.21	4.43	11.30		7.10	pl. Copşa mică . sos.	6.25	9.32	3.25		12.35
3.50	6.36	12.58	7.52	8.50	Ocna	5.07	8.08	1.50	3.29	11.01
4.12	7.04	1.20	8.18	9.15	sos. Sibiiu pl.	4.40	7.41	1.21	3.—	10.30
tr. mxt. 4.33		tr. mixt 2.—			pl. Sibiiu sos.		7.33			tr. mixt 8.57
5.23		2.54			Tălmaciu mare		6.45			8.04
6.15		3.59			Avrig		6.01			7.15
8.34		6.35			sos. Făgăraş pl.		3.32			4.25

Comunică Numai Marţa şi Vinerea. — Circulă din 15 Maiŭ — în 15 Sept. — Circ. Marţa şi Vinerea. — Cir. din 15 Mai — 15 Sep.

Mureş-Ludoş — Bistriţa

Tren mixt şi de pers.				Tr. mixt şi de pers.		
4.—	9.06	4.25	Mureş-Ludoş	6.49	7.30	Sâmb circulă
5.01	10.29	5.39	Zau	5.52	6.35	
6.57	12.48	7.19	Ţagu-Budatelic	4.10	4.54	9.44
7.55	1.55	Bald	St. Mihaiu de câmpie	Numai	3.44	8.46
8.47	3.02	6.35	Lechinţa	Marţe,	2.48	7.43
9.24	3.52	[illegible]	Ş.-Măghiareş	Viner,	2.05	6.52
10.14	4.55	Marţa	Bistriţa	Dumin circulă	1.16	5.55

Numai Luni, Joi şi Sâmb. — Numai Lun, Joi şi

Cucerdea — Oşorheiu — Regh.-săsesc.

1.40	8.10	3.16	9.00	pl. Cucerdea . . sos.	7.42	2.38	8.30	12.31
2.32	8.51	3.57	9.42	Ludoş	6.59	1.55	7.37	11.23
3.29	9.40	4.44	10.30	Cipău	6.24	1.19	6.51	10.39
4.32	10.30	5.34	11.22	sos. Oşorhei pl.	5.30	12.25	5.43	9.30
4.50	10.42	5.45		pl. Oşorhei sos.		8.36	5.04	9.15
6.19	12.16	7.14		sos. Regh.-săs. . pl.		7.15	3.30	7:54

Ghiriş — Turda

7.33	10.50	6.—	10.23	Ghiriş	5.05	7.—	3.20	9.12
7.55	11.12	6-27	10.45	Turda	4.45	6.40	3.00	8.52

Dej — Bistriţa.

9.50	7.24	Dej	6.48	[illegible]
10.49	8.30	Beclean	5.58	2.25
12.50	9.56	Bistriţa	4.29	12.55

Sibiiu — Cisnădie.

5.30	2.15	8.25	pl. Sibiiu s.	7.10	3.55	10.9
5.42	2.27	8.37	Selemb. „	6.57	3.42	9.56
6.06	2.51	9.13	s. Cisnăd. pl.	6.36	3.21	9.35

Cluşiu — Zălau.

7.25	4.38	Cluşiu	5.45	9.29
7.48	5.25	Apahida	5.26	9.07
8.52	6.41	Gherla	3.42	7.38
9.14	7.07	Dej	3.57	7.03
9.38			3.42	
1.56		Zĕlau	10.46	

Sighişóra — Odorheiu-sĕcuesc.

Tren mixt			Tren mixt	
3.22	11.10	Sighişóra	9.51	5.32
3.54	11.40	Haşfalĕu	9.02	4.54
6.20	1.59	Odorheiu-sĕcuesc.	7.15	3.—

Alba-Iulie — Zlatna.

4.37	9.40	4.36	Alba-Iulia	7.22	11.01	6.16
7.28	12.25	7.47	Zlatna	5.—	8.22	3.50

Braşov — Zĕrneştĭ

8.35	5.10	9.15	Braşov	7.27	1.32	8.34
9.57	6.12	10.07	Rĕşnov	6.31	12.41	7.47
10.28	6.43	10.38	Zĕrneştĭ	6.00	12.05	7.20

Timişóra — M.-Rodna-Lippa.

3.20	9.05	3.15	Timişóra	7.50	1.05	7.20
7.08	12.43	6.37	M.-Rodna	4.00	9.51	3.32

Braşov — Chezdi-Oşorheiu

5.19	8.50	3.15	pl. Braşovŭ . . sos.	10.04	8.25	1.51	6.48
5.53	9.33	3.50	Prejmerŭ	9.34	7.55	1.21	6.10
6.35	10.31	4.34	Sepsi S. Georg.	8.47	7.04	12.30	5.06
6.50	10.49	4.52	Sepsi S. Georg.		6.49	12.15	4.51
8.03	12.33	6.05	Covasna		5.37	11.01	3.16
8.53	1.37	6.50	sos. C.-Oşorheiu . pl.		4.58	10.22	2.27

In serbătorĭ dela 1 Jul. p. la 15 Sp.

*) Notă: Órele însemnate în stânga staţiunilor, sunt a se ceti de sus în jos; cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numeri încuadraţĭ ┌──┐ cu linii mai negre însemnéză órele de nópte. — Semnul ⟵⟶ arată cu sigura direcţie, încătrău merge trenul.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.